

หน้า

Naew Na
Circulation: 900,000
Ad Rate: 900

Section: วาไรตี้/-

วันที่: จันทร์ 7 ธันวาคม 2563

ปีที่: 41

ฉบับที่: 14468

หน้า: 17(ซ้าย)

Col.Inch: 168.79Ad Value: 151,911

PRValue (x3): 455,733

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: ถอดบทเรียนวิกฤติโควิด(2)สิทธิvsความมั่นคง'ข้อมูลส่วนบุคคล'

ถอดบทเรียนวิกฤติโควิด(2) สิทธิvsความมั่นคง'ข้อมูลส่วนบุคคล'

ในตอนที่แล้ว (ถอดบทเรียนวิกฤติโควิด (1) บทบาท “สตาร์ทอัพ” ร่วมรับมือ : นสพ.หน้า ฉบับวันที่ 2 ธ.ค. 2563) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ (Start Up) ซึ่งโดดเด่นด้านความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีดิจิทัล ในการเข้าไปร่วมกับภาครัฐรับมือสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่วนในฉบับนี้ จะว่าด้วยข้อกังวลเกี่ยวกับ “ข้อมูลส่วนบุคคล” โดยเฉพาะเมื่อมีการนำ “เทคโนโลยีติดตามเพื่อสืบสวนโรค (Contact Tracing)” มาใช้ และก่อให้เกิดข้อถกเถียงระหว่างความมั่นคงปลอดภัยกับสิทธิเสรีภาพ ทั้งในไทยและต่างประเทศ

ที่เวทีสัมมนานักคิดดิจิทัลครั้งที่ 14 ส่งท้ายปี 2020 สรุปรบทรียนชวนคิดว่าด้วยเรื่อง “พลเมืองดิจิทัลในการรับมือยุค นิว นอร์มอล” ในการนำเสนอหัวข้อ “บทเรียนของประเทศไทยในการสร้างความเชื่อมั่นต่อการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเพื่อป้องกันการยับยั้งโรครบาด” โดยผู้นำเสนอคือ วิฑูริรัตน์ ทิพย์สัมฤทธิ์กุล อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า การติดตามสืบสวนโรครบาดมีขั้นตอนมาก่อนจะเข้าสู่ยุคดิจิทัล

โดยประเทศไทยนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ กรมควบคุมโรครวบรวมข้อมูลสถานการณ์โรครบาดที่ส่งมาจากแหล่งต่างๆ ซึ่งอาจเป็นข้อมูลทางกายภาพ (Physical) หรือข้อมูลดิจิทัลก็ได้ กระทั่งการมาของวิกฤติไวรัสโควิด-19 ทำให้เกิดจินตนาการขึ้นมาว่า “ในเมื่อประชากรจำนวนมากอาศัยอยู่ในเมืองและคนเหล่านี้มีโทรศัพท์มือถือสมาร์โฟนอีกทั้งสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ก็น่าจะพัฒนาระบบติดตามเพื่อสืบสวนโรคให้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น” ตามเทคโนโลยีที่อำนวย

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลประเภทเดินทางไปไหนหรือพบปะใคร โดยปกติไม่ใช่ข้อมูลของแต่ละคนอยากจะเปิดเผยง่าย เพราะเป็นข้อมูลส่วนตัว และโดยเฉพาะข้อมูลด้านสุขภาพนั้นยังเป็นข้อมูลที่เปราะบางละเอียดอ่อน (Sensitive) ที่ปกติก็ต้อง

ได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษอยู่แล้ว การนำข้อมูลส่วนบุคคลที่ปกติเป็นเรื่องปกติมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านสาธารณสุขในการจำกัดวงการระบาดของโรคไม่ให้ขยายกว้างขวาง เพื่อรักษาไว้ซึ่งกิจกรรมอื่นๆ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของส่วนรวม คำถามคือแล้วการปกป้องผลประโยชน์ของคนแต่ละคนควรจะอยู่ ณ จุดใด

“บางคนเขาอาจจะมองว่าเขาอยากรู้ว่าพื้นที่ตรงนี้เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงมากแค่ไหน การทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมของโรครบาดมันชัดเจนขึ้น มันก็ส่งผลต่อ Right to Information (สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร) Right to Health (สิทธิทางสุขภาพ) ของ Individual (คนแต่ละคน) ด้วย ไม่ใช่ในระดับของ Public Health (สุขภาพของสังคมโดยรวม) อย่างเดียว ในแง่นี้มันก็เลยมองว่าในสภาวะแบบนี้มันปะทะกันเยอะแยะไปหมด ทั้งในระดับ Individual ต่อ Individual และ Individual ต่อสังคม หรือแม้กระทั่งสังคมต่อสังคมด้วยกัน เราจะมีเอา Public Health หรือ Economic Right (สิทธิทางเศรษฐกิจ)” อาจารย์วิฑูริรัตน์อธิบาย

อาจารย์วิฑูริรัตน์ ยกตัวอย่างข้อถกเถียงระหว่างการคุ้มครองสุขภาพของสังคมโดยรวม กับสิทธิในการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลหรือสิทธิในความเป็นส่วนตัว ในช่วงที่สถานการณ์โควิด-19 เริ่มรุนแรงขึ้น ไล่ตั้งแต่ 1.การกำหนดให้ผู้ที่อยู่ต่างประเทศแล้วต้องการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ต้องแสดงใบรับรองแพทย์ก่อนขึ้นเครื่องบิน (Fit-to-Fly) ซึ่งถูกตั้งคำถามว่ามาตรการดังกล่าวของภาครัฐจำเป็นหรือไม่เพราะใบรับรองแพทย์ดังกล่าวไม่ใช่เครื่องรับประกันว่าคนคนนั้นไม่เป็นผู้ติดเชื้อ

2.การเก็บข้อมูลอาการต่างๆ ของผู้ที่เข้าสู่ระบบกักกันโรค (Quarantine) ที่มีหลายมาตรฐาน ด้านหนึ่งเข้าใจได้ว่าด้วยความที่เป็นโรคอุบัติใหม่จึงไม่สามารถคาดหวังว่าการดำเนินการต้องสมบูรณ์พร้อม แต่ด้วยความที่สื่อสารผ่านระบบ

หน้า

Naew Na
Circulation: 900,000
Ad Rate: 900

Section: ไร่ไร่/-

วันที่: จันทร์ 7 ธันวาคม 2563

ปีที่: 41

ฉบับที่: 14468

หน้า: 17 (ซ้าย)

Col.Inch: 168.79 Ad Value: 151,911

PRValue (x3): 455,733

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: ถอดบทเรียนวิกฤติโควิด(2)สิทธิvsความมั่นคง'ข้อมูลส่วนบุคคล'

ออนไลน์ เช่น กลุ่มสนทนา (Group Chat) หรือแอปพลิเคชันที่ใช้ในทางสาธารณสุขอยู่แล้ว ซึ่งแต่ละวันผู้อยู่ในระบบกักกันโรคต้องรายงานอุณหภูมิของตนเอง ทำให้บางคนกังวลเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลมากๆ รู้สึกไม่สบายใจ

3. รายชื่อผู้ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยแล้วไม่เข้าสู่ระบบกักกันโรคหลุดออกไปสู่สาธารณะ ซึ่งผู้ที่เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวต่อไปอีกเรื่อยๆ ไม่ได้มีเฉพาะบุคคลทั่วไปที่ใช้สื่อออนไลน์เท่านั้น แม้กระทั่งสื่อมวลชนกระแสหลัก (สำนักข่าวที่เป็นองค์กร) หลายสำนักก็ร่วมเผยแพร่ด้วย เรื่องนี้ทั้งข้อถกเถียงและเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก เพราะข้อมูลที่หลุดออกมานั้นมีทั้งชื่อ-นามสกุล เลขที่หนังสือเดินทาง (Passport) และที่อยู่

ซึ่งด้านหนึ่งเข้าใจได้ว่า ข้อมูลชุดนี้จำเป็นต่อการทำงานในระดับพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ในการติดตามบุคคลกลุ่มดังกล่าวเข้าสู่ระบบกักกันโรค แต่อีกด้านหนึ่งในแวดวงคนทำงานด้านสื่อมวลชนก็ยังมีกระแสวิกฤตเองว่าไม่สมควรเผยแพร่ข้อมูลชุดนี้เพราะขัดกับหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ สื่อบางสำนักก็เลือกนำเสนอเอกสารทั้งชุดแต่ใช้เทคนิคเบลกอภาพข้อมูลที่ละเอียดอ่อน หรือบางสำนักก็ใช้เพียงการบรรยายสรุปแยกว่าคนกลุ่มนี้มีภูมิลำเนาที่จังหวัดใดบ้างจังหวัดละกี่คน

“ช่วงนี้มีโอกาสได้คุยกับสื่อว่าทำไมถึงคิดว่าการเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้มันจำเป็นสำหรับสื่อมวลชน เขาก็มองว่าคนไทยที่อยู่ในพื้นที่เหล่านั้นซึ่งคนพวกนี้เดินทางกลับมาเขาก็มีสิทธิที่จะได้รู้ (Right to Know) หรือ Right to Information ว่าความเสี่ยงในพื้นที่เขาเป็นอย่างไร ตอนนั้นก็เลยถามกลับไปว่า สิทธิที่เขาจะรู้เขาจำเป็นต้องรู้เลข Passport ใหม่ ต้องรู้ถึงที่อยู่หรือเปล่า หรือต้องรู้ชื่อใหม่

หรือแค่รู้ว่ามีคน 1 คน เดินทางกลับมาจากต่างประเทศแล้วอาศัยอยู่ในพื้นที่ตรงนี้พอไหม ซึ่งในแง่นี้

ทางฝั่งของสื่อเองเขาก็ยิ่งไปเหมือนกัน มันเหมือนกลายเป็นว่าพอเขาค่อยๆ คิดเรื่องความเป็นส่วนตัว เขาก็เพิ่งตระหนักว่าจริงๆ แล้วการที่จะทำให้คนเข้าถึงข้อมูลมันไม่จำเป็นต้องเปิดทั้งหมดก็ได้ มันเปิดแค่บางส่วนก็ได้” อาจารย์ฐิติรัตน์ กล่าว

4. การขอความร่วมมือให้ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ผูกหมายเลขโทรศัพท์เข้ากับพื้นที่เสี่ยงโรคระบาด เรื่องนี้ปรากฏเป็นข่าวเมื่อเริ่มมีแนวคิดไปแล้วประมาณ 1 เดือน ซึ่งเป็นการจินตนาการเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้กรมควบคุมโรคทำงานได้ง่ายขึ้นหรือเกิดการวิเคราะห์มากขึ้น แต่คำถามคือหากเทคโนโลยีนี้ทำได้จริง รัฐยังจำเป็นในการใช้แอปพลิเคชันติดตามสืบสวนโรค (Contact Tracing Application) หรือไม่

และ 5. การใช้แอปพลิเคชันติดตามสืบสวนโรค (Contact Tracing Application) ซึ่งมีข้อถกเถียงกันทั่วโลกว่าหน่วยงานใดจะเป็นผู้เข้าถึงข้อมูล ซึ่งหากไปดูมาตรฐานของสหภาพยุโรป (EU) จะกำหนดว่าให้เข้าถึงได้เฉพาะหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมโรคเท่านั้น หน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ เช่น หน่วยงานด้านความมั่นคง รวมไปถึงบริษัทหรือองค์กรภาคเอกชน จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าถึงได้ เนื่องจากข้อมูลหลายอย่างที่จัดเก็บเป็นข้อมูลที่ละเอียดอ่อนและควรนำไปใช้เฉพาะงานด้านสาธารณสุขเท่านั้น

“ทำไมเขามี Logic (ตรรกะ) แบบนี้ สุดท้ายแล้ว Contact Tracing Application มันจะใช้งานได้ก็ต่อเมื่อมันได้รับความร่วมมือจากประชาชนจำนวนมาก Voluntary Match (ความสมัครใจที่จะจับคู่) เป็นหัวใจสำคัญของ Contact Tracing Application ที่จะทำให้มันสำเร็จ เพราะเราไม่สามารถที่จะเอาตำรวจไปยืนบังคับให้ทุกคนสแกนทุกทีที่ผ่านไปไม่ได้ ไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้แบบนั้นอยู่แล้ว ก็ต้อง

หน้า

Naew Na
Circulation: 900,000
Ad Rate: 900

Section: วารสาร/-

วันที่: จันทร์ 7 ธันวาคม 2563

ปีที่: 41

ฉบับที่: 14468

หน้า: 17(ซ้าย)

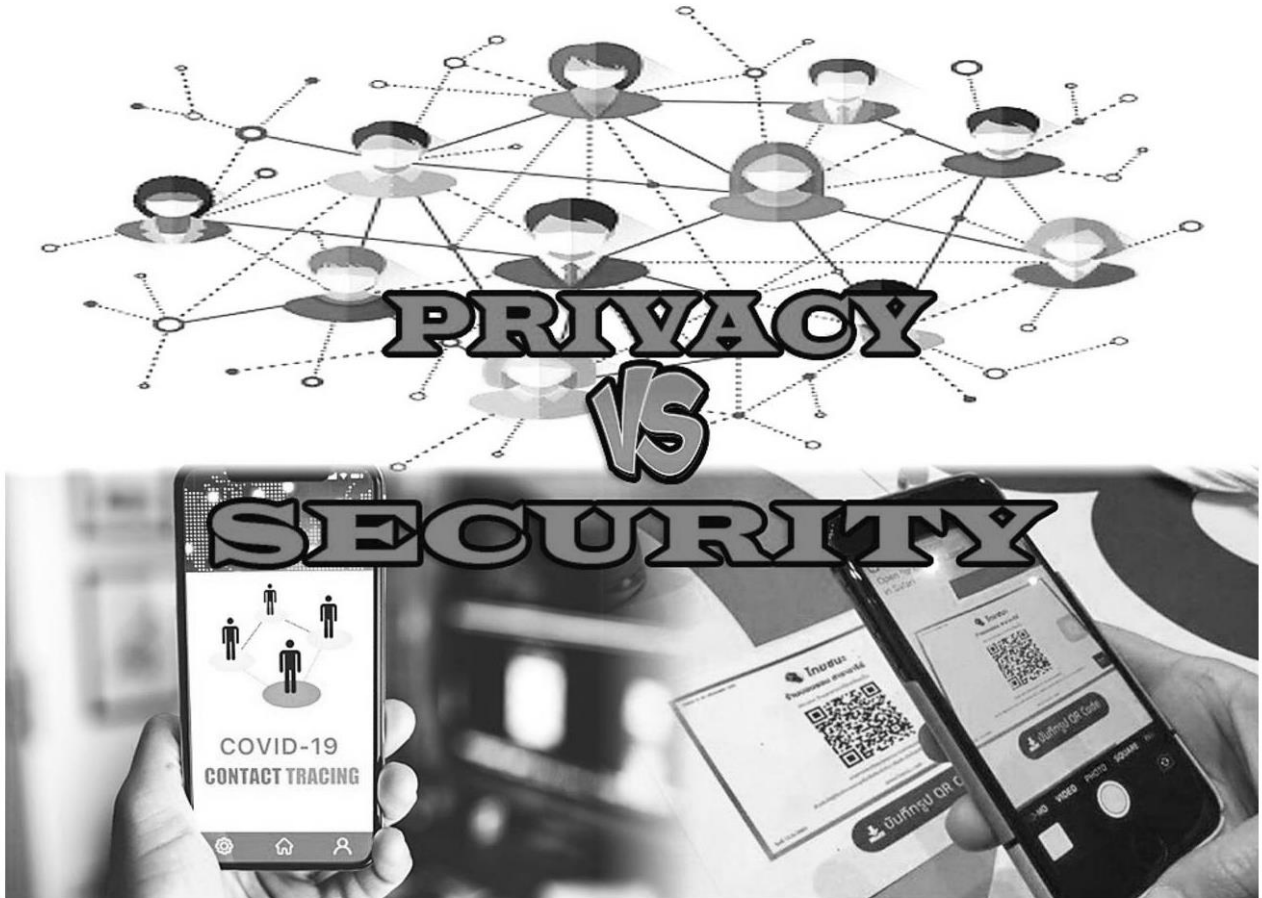
Col.Inch: 168.79

Ad Value: 151,911

PRValue (x3): 455,733

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: ถอดบทเรียนวิกฤติโควิด(2)สิทธิvsความมั่นคง'ข้อมูลส่วนบุคคล'

ทำให้คนส่วนรวมเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น และเราไม่ได้สูญเสียอะไรมากจนเกินไป ไม่ต้องเสียสละ Privacy (ความเป็นส่วนตัว) มากจนเกินไป” อาจารย์จิตติรัตน์ ระบุ

สำหรับบทเรียนที่ได้จากสถานการณ์การระบาดของของไวรัสโควิด-19 ในประเด็นการจัดเก็บและข้อมูลส่วนบุคคลคือ “แยกแยะระหว่างความจำเป็นกับการอยากได้ข้อมูล” ต้องไม่ใช่การกวาดข้อมูลให้มากที่สุดแล้วค่อยมาคิดว่าอะไรจะใช้หรือไม่ใช้ เพราะสร้างความไม่ไว้วางใจกับผู้คนในสังคมที่ตระหนักรู้ (หรือแม้แต่ระแวง) มากขึ้นว่าข้อมูลจะถูกนำไปใช้ทำอะไร ซึ่งท้ายที่สุดก็ต้องกลับไปทบทวนที่คิดว่า “สิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน” ไม่ใช่เพียงการนำไปใช้ (Implementation) สำหรับการทำอะไรเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมของสังคมอย่างเดียว

อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการสร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล ดังที่อาจารย์จิตติรัตน์ กล่าวเพิ่มเติมว่า “สังคมตะวันออกนั้นผู้คนมีแนวโน้มจะรับรู้และสนใจ (Inclusive) เรื่องราวของคนรอบข้างมากกว่าสังคมตะวันตก” เช่น สังคมไทยหรือสังคมญี่ปุ่น คนในชุมชนเดียวกันจะรู้ว่าใครเดินทางมาจากประเทศหรือเมืองที่มีผู้ติดเชื้อโควิด-19 บ้าง และอาจนำไปสู่การกั้นแกล้ง

(Bully) แต่ปรากฏการณ์แบบนี้จะไม่ค่อยพบเห็นในสังคมยุโรป ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งในแง่วัฒนธรรมและในแง่ความหนาแน่นของประชากร

นอกจากนี้ “บริบทสังคมที่ไม่เหมือนกันระหว่างเมืองกับชนบท อาจทำให้มุมมองเรื่องการให้ความสำคัญกับเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลของคนในสังคมอาจแตกต่างกันด้วย” เช่น สังคมเมืองเมื่อคนไปพบแพทย์ แพทย์จะรู้เพียงข้อมูลในเวชระเบียน แต่ไม่รู้พฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน อาทิ การรับประทานอาหาร แต่สังคมชนบทที่ **อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.)** จะรับรู้พฤติกรรมคนในชุมชนด้วย ถึงกระนั้นหากมองในอีกมุมหนึ่ง คนเมืองอาจเข้าใจการดูแลสุขภาพอยู่แล้ว จึงไม่ต้องการบริการเชิงป้องกันมากเท่าคนชนบทที่มีข้อจำกัดเรื่องนี้

ขณะที่ **ศ.ดร.พิรงรอง รามสูต อาจารย์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** กล่าวถึงการเกิดขึ้นของแพลตฟอร์ม “ไทยชนะ” สำหรับสแกนเข้า-ออกสถานที่ต่างๆ ในประเทศไทยว่า 1.การเปิดใช้งานก่อนมีนโยบายเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลในทางกฎหมายสามารถทำได้หรือไม่ โดยเริ่มเปิดใช้งานในวันที่ 15 พ.ค. 2563 แต่คณะทำงานด้านข้อมูลเกิดขึ้นในวันที่ 22 พ.ค. 2563 ซึ่งช่วงนั้นกำลังเริ่มทยอยผ่อนคลายมาตรการ

แนวนำ

Naew Na
Circulation: 900,000
Ad Rate: 900

Section: วาไรตี้/-

วันที่: จันทร์ 7 ธันวาคม 2563

ปีที่: 41

ฉบับที่: 14468

หน้า: 17(ซ้าย)

Col.Inch: 168.79Ad Value: 151,911

PRValue (x3): 455,733

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: ถอดบทเรียนวิกฤติโควิด(2)สิทธิvsความมั่นคง'ข้อมูลส่วนบุคคล'

ลือกดาวนั้

2.หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลข้อมูลในช่วงแรกๆ ยังไม่รู้ว่าตนเองมีอำนาจหน้าที่ แพลตฟอร์มไทยชนะแม้จะพัฒนาโดย ธนาคารกรู้งไทย แต่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลข้อมูล คือ กรมควบคุมโรค ซึ่งการประชุมร่วมนัดแรกๆ ไม่มีตัวแทนของกรมควบคุมโรคเข้าร่วม เพราะเข้าใจว่าได้มอบหมายให้ธนาคารกรู้งไทยดำเนินการไปแล้ว แต่ในความเป็นจริง ธนาคารกรู้งไทยไม่มีกฎหมายรับรองในเรื่องการดูแลข้อมูลเพื่อควบคุมโรค

อนึ่ง จากที่เคยไปทำวิจัยในชุมชน ยังพบความเข้าใจที่ไม่ตรงกันเรื่องการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ในระดับนโยบายมีข้อกำหนดการใช้ข้อมูลว่าด้วยกลุ่มเสี่ยง อาทิ เคยอยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อหรือเคยเข้าไปในสถานที่หนึ่งในเวลาที่ผู้ติดเชื้อไปอยู่ ณ สถานที่นั้น ซึ่งกลุ่มเสี่ยงนี้ต้องกักตัวเป็นเวลา 14 วัน แต่การทำงานของ อสม. ในชุมชน พบมีการบอกกลุ่มเสี่ยงว่า “ถ้ากักตัวอย่างเคร่งครัดครบ 14 วัน อสม. จะรับรองความเป็นผู้บริสุทธิ์ให้ สามารถออกไปอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ในชุมชนได้” ซึ่งให้เห็นว่าคนไทยอาจไม่ค่อยรู้ลึกก่อนไหวเรื่องการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลก็ได้

ด้าน ศ.ดร.กาญจนา กาญจนสุด ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย กล่าวเสริมว่า เคยมีเพื่อนคนหนึ่งทำงานในหน่วยงานด้านตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายบอกว่า “ไม่เห็นต้องสนใจ ถ้าไม่ได้ทำผิดก็ไม่ต้องกังวล” ดังนั้นแล้ว “สำหรับสังคมไทยยังคงต้องมีการสร้างความตระหนักเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลกันต่อไป” เช่น รู้ว่าการใช้งานเทคโนโลยีต่างๆ มีการเก็บข้อมูลพฤติกรรมการใช้งาน เพื่อให้แต่ละคนสามารถตัดสินใจได้ว่าคุ้มหรือไม่หากจะสูญเสียสิทธิบางอย่างแลกกับประโยชน์ในการใช้บริการเหล่านั้น

(โปรดติดตามตอนที่ 3 ในฉบับวันพุธที่ 9 ธ.ค. 2563)

หมายเหตุ : การจัดสัมมนานักคิดดิจิทัลครั้งที่ 14 ส่งท้ายปี 2020 สรุบทเรียนชวนคิดว่าด้วยเรื่อง “พลเมืองดิจิทัลในการรับมือยุคนิว นอร์มอล” เป็นความร่วมมือกันของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) หรือ TJJ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), Centre for Humanitarian Dialogue (HD), ภาควิชาโคแฟค (COFACT) ประเทศไทย, สถาบัน Change Fusion และมูลนิธิฟรีดริช เนามัน

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 160,000
Ad Rate: 1,400

Section: First Section/ทัศนะ

วันที่: จันทร์ 7 ธันวาคม 2563

ปีที่: 34

ฉบับที่: 11744

หน้า: 9(ล่าง)

Col.Inch: 73.76 Ad Value: 103,264

PRValue (x3): 309,792

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: บทความพิเศษ: การศึกษาต่อตอบโจทย์'5G'-'5Gens'(2)

การศึกษาต่อตอบโจทย์'5G'-'5Gens'(2)

กรุงเทพธุรกิจ บทความพิเศษ

● สศ.เกศินี วิฑูรชาติ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทความตอน 1 (3 ธ.ค. 2563) กล่าวถึงคน 5 เจนเนอเรชันกับเทคโนโลยี

5G ที่ขับเคลื่อนโลกอนาคต พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี 5G ซึ่งที่เด่นชัดคือ ช่วยให้การดาวน์โหลดข้อมูลเร็วขึ้น ดูหนัง ฟังเพลงผ่านมือถือได้ลื่นไหล ไม่สะดุด อยู่ที่ไหนๆ ก็ติดต่อผู้คนสบาย สามารถรับ-ส่งรูป ส่งเสียงส่งวีดีโอกันได้อย่างสนุกสนานและง่ายดาย สะดวกทุกที่ทุกเวลา

เร็วขึ้นขนาดไหนก็ดูง่าย ๆ จากหน่วยวัดความเร็วของ 4G คือ Mbps (Megabits per second หรือล้านบิตต่อวินาที) พอเป็น 5G หน่วยจะเปลี่ยนเป็น Gbps (Gigabits per second หรือพันล้านบิตต่อวินาที) ดังนั้นอุปกรณ์ที่มีความเร็ว 4 Gbps จะสามารถดาวน์โหลดเกม 50 GB ได้ในเวลาไม่ถึง 2 นาที หรือหนึ่งชมครึ่งระดับ 4K ขนาด 100 GB ได้ในเวลาไม่ถึง 4 นาทีด้วยซ้ำไป

โจทย์ 5G ก็ถูกทำให้ยากขึ้นเมื่อต้องนำมาประยุกต์กับการเรียนรู้ของคนใน 5 เจนเนอเรชัน ทั้งเบบี้บูมเมอร์ เจนเอ็กซ์ เจนวาย เจนซี และเจนอัลฟา ซึ่งแต่ละเจนเติบโตมาบนแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน มีทักษะที่แตกต่างกัน พูดกัน

คนละภาษา อยู่กันบนคนละฐานความคิด ความเชื่อและค่านิยม

อัตราการเกิดที่ลดลงอย่างน่าใจหาย นอกจากจะส่งผลให้กำลังแรงงานจากเจนใหม่ๆ ในอนาคตมีปริมาณลดลงอย่างมีพิกัดแล้ว ก็ยังแปลว่าเราต้องการรักษาคคนในเจนก่อนๆ ให้ยังคงอยู่ในตลาดแรงงานต่อไปให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้มีกำลังแรงงานที่เพียงพอต่อการสร้างผลผลิตเศรษฐกิจในระบบ

แน่นอน แม้เทคโนโลยีจะทำให้เราใช้คนน้อยลง ทำงานสมาร์ขึ้น แต่ก็กำลังแรงงานที่จะมาทดแทนในอนาคตก็มีแนวโน้มว่าน่าจะยังไม่เพียงพอ และที่สำคัญคือระบบเศรษฐกิจใหม่จำเป็นต้องใช้คนที่มีทักษะใหม่ ซึ่งคนในเจนก่อนๆ ทั้งหมดอาจไม่มีหรือไม่เชี่ยวชาญ และนั่นเป็นที่มาของการโปรโมทสิ่งที่เราได้ยินกันบ่อยๆ ในช่วงหลังว่าเราต้องทั้งยกระดับทักษะเดิม (Upskill) และสร้างทักษะใหม่ (Reskill) ให้กับกำลังแรงงานของประเทศไม่เช่นนั้นเขาเหล่านั้นอาจจะกลายเป็นคนว่างงาน เพราะความรู้ที่เคยศึกษากับทักษะที่พัฒนามาไม่สามารถตอบโจทย์ของตำแหน่งงานและหน้าที่งานใหม่ๆ

แม้ “ปริมาณแรงงาน” และ “ช่องว่างทางทักษะ” จะเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกหน่วย

ในประเทศโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาต้องเร่งลงมือจัดการ แต่ปัญหาที่ใหญ่มากกว่าคือ “ช่องว่างระหว่างเจน” จะทำอย่างไรให้ทุกคนที่ยังอยู่ในตลาดแรงงานพูดภาษาเดียวกัน สื่อสารกันเข้าใจ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสมาร์ทันกับโลกยุคใหม่ และเดินไปบนเป้าหมายเดียวกันได้

พื้นฐานของเรื่องนี้อยู่ที่ “การเปิดใจ” และ “ปรับมุมมอง” อันเป็นเรื่องวิคิดและทัศนคติมากกว่าเรื่องความรู้และทักษะ เพราะในขณะที่เบบี้บูมเมอร์มองเจนวายและเจนซีว่า “ไร้เดียงสา ไร้รู้อะไร ถูกหลอกง่าย ไม่เข้าใจรากฐานทางสังคมที่สร้างกันมา” เจนเหล่านั้นก็มองเบบี้บูมเมอร์ว่า “ไดโนเสาร์ไม่ทันโลก ชอบใช้อำนาจบารใหญ่ได้ประโยชน์จากระบบเดิม ไม่คิดเปลี่ยนแปลง”

เจนเอ็กซ์ก็มองเจนวายและเจนซีว่า “เอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง ไร้วินัย ไม่เคารพกฎกติกา ไม่อดทน” แต่เจนเหล่านั้นก็มองเจนเอ็กซ์ว่า “คร่ำครึ หลับตาทำตามกฎ สนใจระเบียบมากกว่าผลลัพธ์ ทำงานหนัก ทั้งที่ควรทำงานสมาร์มากกว่ามักขัดขวางการเปลี่ยนแปลงเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน”

แน่นอน คำกล่าวอ้างข้างต้นถือว่าเป็นลักษณะเหม้าโทล (Stereotype) เพราะไม่ใช่ทุกคนในแต่ละเจนจะเห็นและคิดเช่นนั้น

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 160,000
Ad Rate: 1,400

Section: First Section/พิเศษ

วันที่: จันทร์ 7 ธันวาคม 2563

ปีที่: 34

ฉบับที่: 11744

หน้า: 9(ล่าง)

Col.Inch: 73.76 Ad Value: 103,264

PRValue (x3): 309,792

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: บทความพิเศษ: การศึกษาต้องตอบโจทย์'5G'-'5Gens'(2)

แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่านี่เป็นกระแสความคิดใหญ่ที่เป็นกระแสในวงกว้างอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบัน

ดังนั้น **บทบาทของสถาบันการศึกษาจึงต้องรับหน้าที่ช่วยแก้ไขทั้งปัญหา “ช่องว่างทางทักษะ” และ “ช่องว่างระหว่างเจน” ไปพร้อมๆ กัน** เพราะหากเน้นเพียงการเติมเต็มทักษะแห่งอนาคต ก็ไม่อาจช่วยแก้ปัญหาการทำงานในอนาคต เพราะกำลังแรงงานในอนาคตจะประกอบไปด้วยคนหลากหลายเจน หากไม่ช่วยลดช่องว่างระหว่างเจน การทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ก็จะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยากมาก

ถ้าเช่นนั้น **สถาบันการศึกษาควรปรับตัวเช่นไร เพื่อให้ออกมาตอบโจทย์ทั้ง 5G และ 5 เจน และคำตอบก็คือ 5 ด้าน** ดังนี้

1.ต้องปรับลดบทบาทความเป็น “แหล่งความรู้” ให้น้อยลง เพราะความรู้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตไม่ถูกผูกขาดอยู่ในสถาบันการศึกษาอีกต่อไป หากแต่ถูกกระจายไปในหลายแหล่ง หลายรูปแบบและเข้าถึงได้ง่ายเพียงปลายนิ้ว ต้องไม่ยึดติดกับความเป็นรูปแบบเดิมๆ ของสถาบันการศึกษาอีกต่อไป

2.ต้องเพิ่มบทบาทความเป็น “แพลตฟอร์มสร้างทักษะ” โดยต้องมีความยืดหยุ่นสูงในระดับที่คนเรียนสามารถเลือกซื้อเฉพาะเรื่องที่ต้องการเรียน โดยเรียนในเวลา

ที่ต้องการและในรูปแบบที่เหมาะสมกับเงื่อนไขการเรียนรู้ของแต่ละคน ต้องมีหลากหลายทักษะให้เลือกพัฒนา จะเลือกเข้าคลาส หรือออนไลน์ หรือผสมผสานเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ โดยเน้นการประเมินและพัฒนาทักษะ ซึ่งหมายถึง “ความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เป็นอย่างดีผ่านการฝึกฝน” มากกว่าการมุ่งให้ความรู้แบบเดิมๆ

3.ต้องร่วมมือและเชื่อมโยง “ภาคปฏิบัติ” การพัฒนาทักษะไม่สามารถดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเพียงหน่วยเดียว หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับภาคเอกชนและอุตสาหกรรม ในการสนับสนุนทั้งการให้โจทย์เพื่อการเรียนและการวิจัย การเปิดให้เข้าถึงทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ภาคปฏิบัติในชีวิตจริง รวมทั้งการให้ทุนสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ

ทั้งหมดต้องตั้งอยู่บนแนวคิด “วิน-วิน” คือทุกฝ่ายร่วมลงทุนและใส่ทรัพยากรโดยทุกฝ่ายได้ประโยชน์ตามต้องการ ต้องไม่ใช่แนวคิด “การขอ-การให้” เพราะภายใต้วิธีคิดเช่นนั้น ความร่วมมือมักจะไม่เข้มแข็งและไม่ยั่งยืน

4.ต้องยกเครื่อง “โครงสร้างรายได้” สถาบันการศึกษาต้องปรับลดการพึ่งพิงรายได้จากค่าหน่วยกิตที่เรียกเก็บจากนักศึกษา และ

หันมาสร้างรายได้จากด้านอื่นๆ ให้มากขึ้น เช่น การสร้างรูปแบบการประเมินและพัฒนาทักษะการทำงานต่างๆ ที่ไม่ผูกกับใบปริญญาและประกาศนียบัตร การผลิตองค์ความรู้ที่ตอบโจทย์อุตสาหกรรม การร่วมสร้างหรือให้สิทธิในการสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นนวัตกรรมจากการศึกษา รวมไปถึงการระดมทุนเพื่อให้เกิดกองทุนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในอนาคตในลักษณะ Endowment Fund ซึ่งจะช่วยให้สถาบันการศึกษาพึ่งพิงตนเองได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

5.ต้องสร้าง **“กลไกการกำกับดูแลตนเองที่เป็นอิสระจากภาครัฐ”** ถ้ารัฐบาลมีเป้าหมายให้สถาบันการศึกษาไทยติดอันดับสถาบันการศึกษาระดับโลก ก็ต้องใช้วิธีการเดียวกับรัฐบาลของประเทศชั้นนำด้านการศึกษาเหล่านั้น คือรัฐบาลต้องทำให้น้อย ต้องยกเลิกกฎระเบียบที่ล่าช้าและกำกับดูแลเฉพาะเรื่องสำคัญๆ

สิ่งที่รัฐบาลต้องทำเป็นหลักมีแค่ 3 เรื่องคือ 1.กำหนดนโยบายให้ชัดว่าอยากให้การศึกษาไปในทิศทางใด 2.จัดงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบายโดยสนับสนุนสถาบันการศึกษาทุกประเภทที่เดินตามนโยบาย 3.ให้อิสระแก่ทุกสถาบันการศึกษาให้สื่อองค์กรกำกับดูแลตนเอง

หากสถาบันการศึกษาไทยปรับบทบาทได้ครบทั้ง 5 ด้านข้างต้น ก็จะสามารถตอบโจทย์ของ 5G และ 5 เจน ที่เป็นความท้าทายของกำลังแรงงานแห่งอนาคต และช่วยยกระดับการแข่งขันให้กับประเทศได้อย่างแน่นอน